

Euskaltzaindiak 2011. urtean zehar hainbat lankidetza-hitzarmen izenpetu ditu

A. Herri-aginteekin

Nafarroako Gobernuarekin 2011. urteko lankidetza-hitzarmena

Martxoaren 14an, Bilbon, Euskaltzaindiaren egoitzan, sinatu zen Nafarroako Gobernuaren eta Euskaltzaindiaren arteko 2011. urteko lankidetza hitzarmena. Akademiaren izenean, Andres Urrutia euskaltzainburuak sinatu zuen, eta, Foru Gobernuaren izenean, Xabier Azantza Euskarabidearen zuzendari kudeatzaileak.

Hitzarmenaren edukiak barnebiltzen ditu; batetik, Euskal Corpus Onomastikoa (ECO) egitasmoaren jarraipena; bestetik, *NAFARKARIA* (*Egun-kariaren* gehigarria) digitalizatzea, bi erakundeen webgunean sareratzeko helburuarekin; hirugarrenik, Mendaur bilduman *Perpetua Saragueta: eskuidatziak eta hiztegia* liburua argitaratzea; azkenik, Euskaltzaindiaren jardueri eusteko laguntza.

Horrez gainera, bi erakundeon arteko hitzarmeneko Jarraipen Batzordea eta Batzorde Teknikoa bildu ziren. Nafarroako Gobernuko ordezkariak hauek izan ziren: Xabier Azantza Euskarabideko zuzendari kudeatzailea, Julen Calvo Euskararen Gaineko Aholkularitza eta Ikerketarako Zerbitzuko zuzendaria eta Patxi Larrion teknikaria. Euskaltzaindiaren izenean Andres Urrutia euskaltzainburua, Xabier Kintana idazkaria, Jose Luis Lizundia diruzaina, Andres Iñigo Euskaltzaindiaren Nafarroako ordezkaria, Joseba Zabaleta kudeatzailea eta Erramun Osa idazkariordea izan ziren.

Leioako Udalarekin

Apirilaren 14an, Leioako Udalak eta Euskaltzaindiak hitzarmen berri bat sinatu zuten, *Leioako leku-izenak* liburua argitaratzeko. Liburuak berriki burutu den herriko toponimia ikerketaren emaitzak bilduko ditu. Hitzarmena Eneko Arruebarrena alkateak eta Xabier Kintana Euskaltzaindiko idazkariak sinatu zuten.

Azken urteotan, herriko toponimia sendotzeko lanean dihardu Leioako Udalak, eta 2009an lankidetzaz hitzarmena sinatu zuen Euskaltzaindiarekin, ikerketa egiteko. Ikerketa horrek udalerriko jatorrizko izenak berreskuratzea eta normalizatzea zuen helburu, eta Iratxe Lasa, Goizalde Ugarte eta Mikel Gorrotxategi ikerlariak burutu dute. Orain, azterketa amaituta dagoela, *Leioako leku-izenak* liburua argitaratu da, hitzarmen honi esker. Aurrerantzean, euskarri digitalean ere kaleratuko da.

Bestalde, toponimia ikerketaren emaitzak hainbat aldaketa eragin ditu herriko kale, plaza, parke eta bestelako tokien izenetan. Hala, Leioako zenbait auzo eta kaleren izenak zuzendu dira aurten. Aldaketa horiek guztiak jasotzen dituen udalerriko mapa berria argitaratu du Udalak, eta herritarren artean banatu. Honez gainera, Leioako kale guztietako izenen plakak ere berriro egin dira jatorrizko izen zuzenak erabiliz.

Etxepare Instituirekin

Maiatzaren 17an, Etxepare Euskal Institutuak eta Euskaltzaindiak hiru urteko iraupena izango duen lankidetzaz-hitzarmena sinatu zuten Donostian, Institutuaren egoitzan. Etxeparearen izenean Aizpea Goenaga zuzendaria sinatu zuen, eta, Euskaltzaindiarenean, Andres Urrutia euskaltzainburua. Eurekin batera Mari Jose Olaziregi Institutuko Euskararen sustapen eta hedapenerako zuzendaria eta Jose Luis Lizundia Etxepare Institutuko Zuzendaritza Kontseiluko kidea eta Euskaltzaindiko diruzaina izan ziren.

Hitzarmenak Etxepare Euskal Institutuaren eta Euskaltzaindiaren arteko elkarlana sortzea du helburu. Besteren artean, bi erakundeak batera arituko dira, bereziki Euskal Autonomia Erkidegotik kanpo, euskararen sustapena-

ri, zabalpenari, ikerketari eta orobat normalizazioari buruzko proiektu partekatuak gauzatzeko, besteak beste, Jardunaldiak eta ikastaroak antolatuz. Hala, hitzarmena izenpetzeko ekitaldian iragarri zutenez, Euskalerraren Adiskideen Elkartearekin batera, Madrilen egingo dituzte euskarari gorazareara egingo jardunaldi batzuk, 2012ko martxoan.

Euskaltzaindiarekin elkarlanean aritzeak duen garrantzia azpimarratu zuen Aizpea Goenagak ekitaldian: «Euskaltzaindia euskararen alorrean zutabe bat da, aliatu naturala eta ezinbestekoa Etxepare Institutuarentzat». Andres Urrutia euskaltzainburuak, berriz, bi erakundeen arteko lankidetzak euskararen arloan duen «esanahi berezia» nabarmendu zuen.

Bestalde, akordioak ikerketa eta argitalpen mailan izango duen garrantzia ere azpimarratu zuten Mari Jose Olaziregik eta Jose Luis Lizundiak. Hala, Jose Luis Lizundiak esan zuen hitzarmen honek «ikerketa eta argitalpenen aldetik elkarlana ahalbidetzen duela» eta orain arte ez bezala, material asko, nazioarteko ponentziak, besteak beste, argitaratzeko aukera egongo dela. Mari Jose Olaziregiren esanetan, Etxepare Institutuak duen nazioarteko jardueraren ondorioz aurkitzen den ondarea sailkatu eta gordeko du aurrerantzean Euskaltzaindiak.

Hauek dira sinatu zen hitzarmenaren ildo nagusiak:

- Erakunde biek erraztasunak emango dizkiote elkarri beren ikerketa-ondareak erabiltzeko, eta, bereziki, euren artxibategi eta bibliotekak erabiltzeko aukera.
- Argitalpenen arloan, elkarlana bultzatuko da, eta baterako argitalpenak sustatuko dira.
- Erakunde biek elkarri eskuan jarriko dituzte ikerketarako interesgarriak izan daitezkeen lan argitaragabeak, hala nola tesiak edo bestelako lanak.
- Lankidetzaz politika bultzatuko dute ikastaroak eginez, besteak beste, Etxepare Euskal Institutuaren irakurlego-sarearen hizkuntza-prestakuntza areagotzera eta eguneratzera bideratutako ikastaroak.
- Euskaltzaindiaren Hiztegi Batua, Arauak, Izendegiak eta Onomastikaren alorrean hartutako erabakiak zein egiten diren gomendioak inde-

xatzeko edota Etxepare Euskal Institutuaren jarduerak hartzaileek eskurago izan ditzaten bideak ezarriko dira.

Helburu hauek lortzeko, Etxepare Euskal Institutuak eta Euskaltzaindiak Jarraipen Batzordea sortu dute, lau kide dituena, horietako bi Institutuak izendatuak eta beste biak Akademiak izendatuak.

Euskararen Erakunde Publikoarekin 2011. urteko hitzarmena

Uztailaren 28an sinatu zen Euskararen Erakunde Publikoaren (EEP) eta Euskaltzaindiaren arteko 2011ko lankidetzeta-hitzarmena. Akademiaren izenean, Andres Urrutia euskaltzainburuak sinatu zuen eta, EEPren izenean, Frantxua Maitia presidentek. Eurekin batera hauek izan ziren: Aurelia Arkotxa Euskaltzaindiaren buruordea, Jose Luis Lizundia diruzaina eta Xarles Videgain euskaltzaina.

Hitzarmenak, besteak beste, 2011. urtean zehar lau liburu argitaratzea, onomastikaren alorrean lankidetzeta bideak jorratzea, euskaraz argitaratutako eskolarako testu-liburuaren hizkuntza-balioespenerako Euskaltzaindiaren esku hartzea aurreikustea eta Akademiaren egiturari eustea jasotzen du.

B. Errioxako Unibertsitatearekin

Euskaltzaindiak eta Errioxako Unibertsitateak hitzarmen bat sinatu dute, *Euskera* agerkariaren prestigioa eta ikusgarritasuna suspertzeko asmoa duena. Izan ere, Errioxako Unibertsitateak kudeatzen duen DIALNET atari bibliografikoan, zeinetan Espainia, Portugal eta Hego Amerikako hainbat erakunde elkarlanean ari diren, Akademiaren agerkari ofizialaren presentzia areagotuko nahi da.

DIALNET mundu hispanikoan, sarrera libre eta doanekoa eskaintzen duen atari bibliografiko garrantzitsuenetarikoa da. Bere helburu nagusia, Interneten, gizarte zientzia alorretako literatura zientifikoari ikusgarritasun handiena ematea da. Horretaz gain, datu-base zabal eta eguneratua eskaintzen du, testu osoko edukiak txertatzea ahalbideratzen duena.

Atari honen garrantziaz ohartarazteko, esan, 7.368 aldizkariren edukien berri ematen dela bertan, beraz, 3.310.832 artikulua guztira. Era berean, 752.863 erabilzaile ere baditu. Hitzarmena izenpetu arte, Euskaltzaindiko *Euskera* agerkariko 2002-2009 bitarteko artikuluen erreferentzia ematen zen atari honetan. Horiek horrela, izenpetu den hitzarmenak, *Euskera* agerkariaren ikusgarritasuna puntu nagusi hauetan areagotuko du; batetik, agerkariaren ikerketa artikuluan testu osoa eskainiko da. Orain arte, argitaraturiko zenbaki guztiena, eta, etorkizunean kaleratuko direnena ere; bestetik, agerkariko edukiak eguneratu ahala, DIALNETeko alerta sisteman iragarriko dira; azkenik, ikuspegi formaletik, DIALNET zerbitzua Euskaltzaindiaren irudi korporatibora moldatuko da. Besteak beste, *Euskera* agerkariko kontsulta-eremuetan, DIALNET eta Euskaltzaindiaren ikurrak erabiliko dira, eta, kontsultatutako zenbakian, Euskaltzaindiaren fondo bibliografikoetan duen kokapena ere zehaztuko da.

C. Bilbao Bizkaia Kutzarekin, Euskadiko Kutzarekin, Gipuzkoako Kutzarekin eta Caja Vital Kutzarekin

Martxoaren 22an BILBAO BIZKAIA KUTXAko presidentek, Mario Fernandezek, eta Andres Urrutia euskaltzainburuak, lankidetzaz hitzarmena sinatu zuten, hizkuntzaren arloan hainbat I+G+b egitasmotara bideratuko den 175.000 euroko ekarpenarekin. Euskaltzaindiaren Bilboko egoitzan sinatu zen ituna, eta erakunde biek duela 50 urtetik gora hasi zuten elkarlanean beste urrats bat egin dute.

Elkarlan horren ardatza «euskararen gaineko ikerketa, hizkuntzaren sustapena eta, batik bat, euskararen erabilera bultzatzeko erakunde biek duten jarrera komuna da, euskara eguneroko bizitzarako tresna erabilgarria izatea nahi baitugu» esan zuen Mario Fernandezek, BBK-ko presidentek. Andres Urrutia euskaltzainburuak adierazi zuenaren arabera, «2011n Euskaltzaindiak euskararen gaineko ikerketan ahalegin handia egingo du, hizkuntzaren arloan eredarri izan dadin nazio-mailan zein nazioartean».

Lankidetzaz hitzarmenak 2011n garatuko diren egitasmo batzuk zehaztu eta finkatzen ditu. Hala, Euskaltzaindiaren Hiztegia (Adierak eta Adibi-

deak), Lexikoaren Behatokia, Euskal Hiztegi Historiko eta Etimologikoa edota Zientzia eta Teknika biltzeko egitasmoa, besteak beste. Horrez gainera, Euskararen Herri Hizkeren Atlas, Herri Literaturaren Corpora, Euskararen Historia Soziala, Gasteizko Toponimia edota Ahozko Tradizioa biltzeko egitasmoek bultzada jasoko dute. Jagonet zerbitzua, *Erlea* aldizkaria eta literatura sariak, bekak eta argitalpenak ere jaso dira sinatu den hitzarmenean.

Apirilaren hemeretzian, EUSKADIKO KUTXAK Manuel Larramendiren 1745eko *Hiztegi Hirukoitzaren* ale baten lagapena egin zion Euskaltzaindiari, 10 urterako. Euskaltzaindiaren egoitzan egin den ekitaldian, Txomin Gartzia eta Julio Gallastegi Euskadiko Kutxaren presidentea eta zuzendari nagusiak, hurrenez hurren, eta Andres Urrutia euskaltzainburuak lagapenaren hitzarmena sinatu zuten. Ekitaldi horretan jakinarazi zenez, obra Euskadiko Kutxaren eta Euskaltzaindiaren webguneetan kontsultagai jarriko da 2012. urtean zehar.

Aukera horretaz baliatuz, Euskaltzaindiak Manuel Larramendiren lan batzuk erakutsi zituen, erakusketa batean, Azkue Bibliotekaren eskutik.

Urriaren hogeita seian GIPUZKOAKO KUTXAK eta Euskaltzaindiak hiru urteko iraupena izango duen lankidetzahitzarmena sinatu zuten, Euskaltzaindiak Donostian izango duen Luis Villasante Euskararen Ikergunean kokatu diren hainbat proiektu bultzatzeko asmoz –Euskaltzaindiaren Hiztegia. Adierak eta Adibideak, Lexikoaren Behatokia, Herri Literaturaren Corpora eta Euskararen Historia Soziala–. Izan ere, Euskaltzaindiak egiten duen ikerkuntza lana sendotzea da hitzarmenaren xede nagusia; hori dela eta, Kutxak 150.000 euroko kopurua emango dio Akademiari, hots, 50.000 euro hitzarmenak dirauen urte bakoitzean. Sinatze ekitaldian parte hartu zuten Carlos Ruiz Komunikazio eta Gizarte Ekintzako zuzendariak, eta Euskaltzaindiarenean, Andres Urrutia euskaltzainburuak.

Azaroaren 25ean CAJA VITAL KUTXAK eta Euskaltzaindiak bi urteko iraupena izango duen lankidetzahitzarmena izenpetu zuten. Euskaltzaindiak Araban ikerketaren alorrean egiten duen lana sustatzea eta laguntzea du xedetzat hitzarmenak. Besteak beste, Euskararen Hiztegi Etimologikoa eta Gasteizko Toponimia egitasmoak laguntzen dira, hitzarmen honen bi-

dez. Sinatze ekitaldia Gasteizen egin zen, hauek sinatu zutelarik: Caja Vital Kutxaren izenean Iñaki Gerenabarrena entitatearen presidenteordeak, eta Euskaltzaindiarenean, Andres Urrutia euskaltzainburuak.

D. Elkarte Eta Erakundeekin

Jabetza eta Merkataritza Erregistratzaileen Elkargoaren Euskal Herriko Lurralde-Dekanotzarekin

Ekainaren 22an, Jabetza eta Merkataritza Erregistratzaileen Elkargoaren Euskal Herriko Lurralde-Dekanotzak eta Euskaltzaindiak lankidetzaz-hitzarmen bat sinatu zuten Euskaltzaindiaren egoitzan. Erregistratzaileen izenean German Barbier dekanoa sinatu zuen, eta Euskaltzaindiarenean, Andres Urrutia euskaltzainburuak. Sinatze ekitaldian honako hauek izan dituzte ondoan: Luis Cordero Elkargoaren legelaria, Xabier Kintana Euskaltzaindiaren idazkaria eta Mikel Gorrotxategi Onomastika batzordeko idazkaria.

Hitzarmen horren arabera, bi erakundeek elkarrekin lan egingo dute, helburu zehatz batekin: Euskaltzaindiaren baimena duten ikertzaileei Euskal Herriko Jabetza eta Merkataritza Erregistroetako erregistro-dokumentaziorako sarbidea erraztea, ikertzaileek egin ditzaten beharrezkoak dituzten kontsultak euren ikerketa akademikoen proiektuak garatzeko. Euskaltzaindiak toponimia arloan egiten duen lanari begira, bereziki inportantea da sinatu den hitzarmena, lan hori gauzatzeko ezinbestekoa baita Euskal Herriko Jabetza Erregistro desberdinetako edukia, hau da, ondasun higiezin, lur-landa edota etxaguntzari buruzko izenak eskura izatea.

Barbierek, bi erakundeon arteko elkarriketarako bide iraunkor bat zabaltea oso onuragarritzat jo zuen, eta elkarlanaren xede nagusia azpimarratu zuen, hots, zerbitzu hobea ematea kontsumitzaileen mesedetan, eta oro har, euskal gizartearen interes orokorren alde, batez ere ikerketa arloan, eta normatibizazioaren bidean.

Normatibizazioaz ez ezik, normalizazioaz ere mintzatu zen Andres Urrutia. Bere esanetan, hitzarmena «egundoko urratsa da euskararen normatibizaziorako, Euskal Herriko ondare guztia, jabetza eta merkataritza erregis-

troetako lur eta hiri-landa zein merkataritza eta denda izen guztiak Euskaltzaindiaren esku jartzen baitira, honek azter ditzan eta berari dago-kion arloan, euskal toponimia eta onomastika arautu ditzan». Hori dela eta, Akademiaren Onomastika batzordea aipatu du beren-beregi: «Bistan da batzordearen idazkariak aspaldiko ametsa beteko duela gaur. Beste horren-beste Akademiaren diruzainak –Onomastika batzordeko kidea dena– hitzarmen hau hasieratik bultzatu eta honen ibilbidea gertu-gertutik jarraitu duelako».

Bestalde, bi alderdiek elkarrekin lan egingo dute, hainbat biltzar, ikastaro, mintegi, elkarriketa eta batzar garatzeko, nahiz elkarrekin lan egin, nahiz bakarka beste alderdiaren laguntza eta atxikimenduarekin, betiere ondasun higiezinaren trafiko juridikoaren segurtasunari, eta Euskal Herriko Jabetza eta Merkataritza Erregistroetan euskaraz erabiltzen diren termino juridikoei lotutako gaietan.

Era berean, sinatutakoaren arabera, bi alderdiek euren gain konpromisoa hartu dute baterako lana egiteko, besteak beste, ikasketak, argitalpenak, dibulgazio- eta informazio-materialak, euskaraz nahiz gaztelaniaz gauzatze-ko, baita alderdietako batek, bakarka, egindakoa ere hedatzeko.

Bilbo Zaharra euskaltegiarekin

Irailaren 22an, Bilbo Zaharra euskaltegiak eta Euskaltzaindiak lankidetzaz-hitzarmen bat sinatu zuten Akademiaren egoitzan. Euskaltegiaren izenean Arantza Camarero zuzendariak sinatu zuen eta Euskaltzaindiarenean, berriz, Andres Urrutia euskaltzainburuak. Pedro Alberdi Bilbo Zaharra Forumaren burua eta Xabier Kintana Euskaltzaindiaren idazkaria ere bertan izan ziren.

Bi erakundeon arteko lankidetzaz aspaldikoa da, eta, ezaguna da euskaltegiak sustatzen duen Bilbo Zaharra Forumak antolatutako ekitaldiak Euskaltzaindiak babesten dituela.

Bilbo Zaharra Forumak, euskal literatura eta kulturaren inguruko gaiak jorrazteko topagunea da, Bilbo Zaharra euskaltegiak antolatutakoa. Foru-

maren garrantzia azpimarratu zuen Arantza Camareroek sinadura ekitaldian, eta, Euskaltzaindiari bere esker ona erakutsi zion: «Ibillidea ez da erraza, noski, baina ez gaude bakarrik. Pertsona eta erakunde askok laguntzen digute eta. Gaur, inori ezer kendu gabe, instituzio baten laguntza aitortu, azpimarratu eta goraiatu nahi genuke, Euskaltzaindiarena, hain zuzen ere. Euskaltzaindiak urteak daramatza Bilbo Zaharra Forumaren ekitaldiak babesten. Babes horren garrantzia berebizikoa da; eta hura gabe ezingo genuke gure helburu estrategikorik bete.»

Bestalde, hauek dira sinatu den hitzarmenaren ildo nagusiak:

- Bilbo Zaharra euskaltegiak antolatzen dituen ikastaro, jardunaldi, mintegi, aholkularitza, eta bereziki hizkuntzaren jakiteari zein erabilerari dagokien prestakuntzan, Euskaltzaindiaren gramatika, lexiko, ortografia, toponimiari eta euskalkien erabilerari buruzko irizpideak aintzat hartu eta hauek zabaltzeko moduak landuko ditu. Prestakuntza arlo horretan Euskaltzaindiak parte hartuko du, egitasmo bakoitzean adosten den eran.
- Bilbo Zaharra euskaltegiak Euskaltzaindiari egindako kontsultei –gramatika, lexiko, ortografia, toponimia eta euskalkien erabileraren ingurukoak– erantzungo dizkio Akademiak.
- Bi erakundeok publikatzen dituzten argitalpenak elkarren artean trukatzeko konpromisoa hartzen dute. Era berean, bi erakundeen artean argitalpen-egitasmoak partekatze bideak jorratuko dira
- Erakunde biok egoitza nahiz azpiegitura erabiltzeko aukera elkarri eskainiko diote.

Helburu hauek lortzeko, euskaltegiak eta Euskaltzaindiak Jarraipen Bartzorde bat sortu dute, erakunde bakoitzeko bina kide dituen. Hitzarmenak bi urteko iraupena izango du.